

RABBI RAFAEL BLUM

100 KASHO DRIVE
BEDFORD HILLS, N.Y. 10507
(914) 666-5626

רפאל בלום

ראב"ד רב"ק קאשוי י"א
בעדפארד היללס, ניו יארק י"א

ב"ה

יום א' לס' ושמרתם את משמרת הקודש, כ"ז סיון תשס"א לפ"ק.

הנה בדבר אשר נשאלנו, אם יאות לתקן תקנה חדשה, שכל נתבע שאינו מרוצה להתדיין בהבי"ד שבחר התובע, צריך להציע להתובע הברירה משלשה בתי דינים. ואם אינו מסכים להציע רק בי"ד אחד, כדין המוסכם בגדולי הפוסקים וכך נהגו בכל הדורות, אז ידונו אותו כסרבן ויוציאו עליו כתב סירוב, וגם יתנו נגדו היתר להתובע להגיש את תביעתו בערכאות של עכו"ם, ע"כ.

הנה הדבר פשוט מאד לכל באי שער הוראה, שאין לנו הכח לתקן תקנות חדשות ע"י עקירת הלכות מפורשות שבפוסקים, ואפילו אם יכוונו לתועלת, [עי' רמ"א (מ"מ ס' י"ז, ס"א), ובביאור הגר"א (ס"ט, סק"ח), ובנתה"מ (ס"ט, נ"א) וחיזו"ס סק"ג].

ופשיטא דאסור לאיים בהוצאת סירוב, וכש"כ להוציא בפועל כתב סירוב על נתבע, משום שאינו רוצה לקבל עליו תקנה חדשה. ויש בהוצאת סירוב כזה משום לתא דעוונות החמורים של הלבנת פנים והוצאת שם רע, שעל זה אמרו חז"ל דאין לו חלק לעוה"ב, ויורד לגיהנם ואינו עולה, ואין לו כפרה עולמית.

ועאכ"כ דחלילה לשום בי"ד מישראל ליתן היתר ערכאות להתובע, משום שהנתבע ממאן מליתן לו הברירה מג' בתי דינים. דיש בזה משום חילול השם, והרמת יד בתורת מרע"ה, וגם משפילים בזה כבוד הבתי דינים בישראל למאד, וכל חומר איסור הליכה לערכאות להתובע בכה"ג בתוקפו עומדת.

ואני רואה כאן עקירת והריסת הדת וקלקול גדול לדורות באופן מבהיל, כשהיו דיני השו"ע והפוסקים כחומר ביד היוצר ביד כל בי"ד להוסיף או לגרוע ממנו לפי ראות עיניהם, ולהשתמש בשבט מושלים להשתדרר על הציבור בזרוע, לשלול מהם את זכותם שע"פ ההלכה והמנהג, [עי' בגמ' שבת (ק"ט, א)].

ומה אנו ומה כוחינו שנוכל להתחכם ולתקן תקנות חדשות נגד ההלכה והמנהג, ובדור יתום זה הלואי שנוכל להעמיד הדת על תלה שיתקיימו הדינים שבשו"ע. וכל כוחינו בגלותינו שלא לזוז זיז כלשהו משו"ע וגדולי הפוסקים ולחזק מנהגים הישנים, וזהו עיקר חובת הבתי דינים ויושבי על מדין.

ובזכות חיזוק וקיום המשפטים כתיקונה, נזכה לכל מיני ישועות והשפעות טובות, ויקויים בנו ייעוד הנביא ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, במהרה דידן, אמן.

הק' רפאל בלום

לקט מדברי פוסקי דורנו שליט"א (לפי הסדר שהגיעו לדינו)

מה שכתבו בביטול ה"תקנה" החדשה; לחייב את הנתבע להציע יותר מבי"ד אחד

הגה"צ מוה"ר חנינה אברהם ליימנער שליט"א, אב"ד ור"מ בנין דוד, ברקלין ניו יארק:

דבר פשוט, שאם הנתבע מציע ומסכים לילך לאיזה בי"ד שהוא, אין רשות לשום בי"ד להוציא עליו "כתב סירוב", ופשיטא שאין יכולים ליתן להתובע רשות לילך לערכאות, ואם יתנו דבריהם במלים ומבוטלים, והתובע יחוש לעצמו מחומר האיסור, והדבר פשוט, וכבר ביארתי במקו"א באריכות מדברי הפוסקים, שהתובע הולך אחר הנתבע.

הגה"צ מוה"ר חיים יוסף דוד ווייס שליט"א, דומ"ץ יטב לב דסאטמאר אנטווערפן:

ע"ד אשר חדשים באו ותיקנו, שעל הנתבע להציע לכה"פ ג' בתי דינים שאצלם יהא מוכן להתדיין, וכשלא יציע רק א' או ב', ידונו אותו כמסרב. מעולם לא שמעתי על תקנה זו, והב"ל יפצה פיהם, שזה נגד כל הפוסקים, ועל החדשות אנו מצטערים, ויפה כתב הגה"צ מקאשוי שליט"א על חדשים אשר לא שערום אבותינו, ואף כשהייתי בצוותא אתמול עם הגאון הדומ"ץ מהור"ר ישראל חיים מנשה פריעדמאן שליט"א, והראיתי לו הדברים והסכים לזה במילואה.

הגה"צ מוה"ר שבתי ווינגער שליט"א, אבדק"ק אמרי יצחק, בית שמש:

התשובה של הגאון האדיר מקאשוי (לרפ"ש) שליט"א אין לפקפק בדבריו, כי הוא אמת לאמיתה של תורה. מה נאמר ומה נדבר מהחורבן הנורא שבימינו בעיני דיינות ודיני תורה מהבתי דינים, ומהיוקר יאמיר שעלה למעלה ראש, שיש מקום לומר שיש בו משום איסור גזל כמו שכתב הג' ר' ישראל יעקב פישער שליט"א בתשובותיו, למעשה אני מסכים בדרך כלל עם כל הסיכום של כת"ר. אמנם לענין המוענים המקצועיים ודיינים שמנהלים ד"ת עמהם, לא כתב כת"ר הרשות שיש בזה כמו שהיה צריך, הן מצד הדיינים והן מצד המוענים, והם בכלל דברי חז"ל אם ראית דור שפועניות באות עליו צא וכדוק בדיני ישראל.

הגה"צ מוה"ר משה זאב זארגער שליט"א, רב ומו"ץ בעדה החרדית ירושלים:

ע"ד אשר זה רבות בשנים שהקול נשמע אודות הבתי דינים בארצם שלוקחים שכר מונזם משני הבע"ד בעבור דין תורה, וקשה גזל הנאכל, (אין כונתי לשום רב מסויים הלילה כי איני מכירם ואיני יודע ורוצה לדעת שמותיהם וכבודם במקומם מונח), וב"ה שנתייסד בי"ד מרבנים מובהקים שנומלים שכר מועט סך קצוב וקבוע, ואינם מרשים את המוענים היקרים בבתי דיניהם, אבל בראות הדיינים הישנים שיגזלו טרף מפייהם, המציאו תקנה חדשה שצריך להיות דוקא בי"ד המרוצה לשני הצדדים, שברור שא"א, שהרי הדיינים האלו יסיתו את התובע (שרוצה דוקא במוען היקר שלו שיודע להטות הדין כחפצו), שלא יסכים לבי"ד אחר, או שהנתבע חייב להציע לו כמה בתי דין ולא בי"ד אחד, ואם לא, יוצאו עליו סירוב.

ופשוט שכיון שהם נוגעים בדבר שבשבילם נתקן כ"ז אין בדבריהם ממש, הנשמע שיתקנו תקנה חדשה הנוגע להם עצמם והרי דין ברור שר הנור מוציאים מבי"ד של אותה העיר, ואפי' למש"כ האחרונים, הרי אין זה נוגע לבתי דינים אלו שלא קיבלו אותם אף אחד, ומה להם לתקן תקנות שיהי' להם להנאתם, והדבר פשוט שהתובע הולך אחר הנתבע, וכמ"ש זקן הרבנים הגאב"ד דק"ק קאשוי שליט"א לאו"י"ש, עד שרק בדורנו העני ברעת היה הכרח להאריך בזה. והדבר ברור שאין שום מקום כפיה על הנתבע אם רצונו ללכת לבי"ד כשר שאינם נוטלים יותר מהראוי, וזכות הרבים כימינם.

ובכה"ג שהוצאות מרובות הרבה מאוד יותר מהמותר, נראה לכאורה שלכל הדיעות יש לכופ גם את הנתבע שלא יתחמק שרוצה ללכת דוקא לבתי דין היקרים, והגם שנתפשט הלכה שהתובע הולך אחר הנתבע גם אם הבי"ד של התובע גדול יותר מהבי"ד של הנתבע, אבל זהו באופן שאין הנתבע ממיל עליו הוצאות יתירות, אבל אם ע"י שהולך לבי"ד זה הוא מוכרח לקחת מוען יקר ולהוציא הוצאות, הדעת נוטה דבכה"ג יכפה התובע את הנתבע ללכת לבי"ד שאינו עולה לו רק הוצאות רגילות שנהוג בכל העולם, וי"ל שבי"ד כזה שאינו פושט את עור הבע"ד, נקרא "גדול" יותר, כיון שאינם חשודים כ"כ שדעתם מיוחדת כמו הבתי דין היקרים, ואין בי"ד "גדול" רק במה שהוא גדול בחכמה, אלא מה שהוא לתועלת שיצא הדין לאור, דע"ז אחז"ל "הלך אחר בי"ד יפה", וברור שבי"ד כזה נקרא "גדול" יותר מבתי דינים אלו.

הגה"צ מוה"ר שלמה שווייצער שליט"א, אב"ד קהל דרכי נועם, מאנסי ניו יארק:

הנה כבר הורה זקן הגאון מקאשוי שליט"א מדברי הפוסקים דיד הנתבע על העליונה, וכדואי דבזה שהנתבע צריך להציע להתובע ג' בתי דינים לבחור, והנתבע צריך לילך לא' מבתי דינים שבחר התובע, נמצא שהנתבע הולך אחר התובע, היפך דברי הפוסקים. וכדואי אם הנתבע רוצה לבוא לאיזה בי"ד שהוא, אינו סרבן, והבי"ד שמוציאים עליו כתב סירוב ומתירים לילך לערכאות, הם חומאים ומחטיאים בכפליים, בעוון החמור של הוצאת שם רע שאין לו מחילה עולמית, ובעוון החמור של היתר ערכאות, חטא חמור שבין אדם למקום שיש חילול השם ותורתו, שג"כ אין לו מחילה אפילו ביו"כ, והחויב על רבנים בכזה למחות על ביטול הסירוב ובאזהרה להתובע לא ללכת לערכאות כי אין ממש בהיתר כזה.

הגה"צ מוה"ר נח אייזיק אהלבוים שליט"א, אב"ד דקהל נחלת יצחק ד'הומא, קיו גארדענס הילס ניו יארק:

הנני בזה להצטרף בצירופא דרבנן, בדבר ה"תקנה החדשה" שעל הנתבע להציע לכה"פ ג' בתי דינים שאצלם מוכן להתדיין, וכשלא יציע, ידונו אותו כ"מסרב", תמה תמה אני אקרא, דזה נגד כל דברי הפוסקים שמפיהם אנו חיים, ודבר פשוט הוא, שאם הנתבע רוצה לילך לאיזה בי"ד שהוא, אין רשות לשום בי"ד להוציא עליו "כתב סירוב", והבי"ד שמוציאים עליו כתב סירוב, או מתירים לילך לערכאות, יחוש לעצמם שחומאים בנפשותם בעוונות חמורים של "הוצאת שם רע", ו"הלבנת פנים ברבים", ובעוון החמור של היתר "ערכאות", ואין להאריך יותר בדבר פשוט שהתובע הולך אחר הנתבע.